

Onderwerp: AMvB Dierwaardige Veehouderij, Internetconsultatie

Datum: 4 augustus 2025

1. Inleiding

Met deze inspraakreactie reageren wij op het voorontwerp van de Algemene Maatregel van Bestuur (hierna: AMvB) Dierwaardige Veehouderij. De ambitie om te komen tot een meer dierwaardige veehouderij wordt onderschreven, maar roept in de huidige uitwerking zorgen op over de uitvoerbaarheid, economische gevolgen en het tempo van de beoogde transitie. In deze inspraakreactie vragen wij aandacht voor deze zorgen, signaleren wij knelpunten en doen wij een aantal suggesties voor verbetering. Het is essentieel dat regelgeving – zoals de AmvB – ruimte biedt aan innovatie en praktijkrijpe oplossingen.

Voor de volledigheid merken wij op dat deze reactie op de consultatie – in deze vorm, of herschreven dan wel aangevuld – mogelijk ook door meerdere pluimveehouders is ingediend. De inhoud weerspiegelt punten die breed leven in de sector en raakt aan essentiële randvoorwaarden voor een haalbare, diervriendelijke en toekomstbestendige transitie.

2. Achtergrond: de positie van de Nederlandse pluimveesector

De Nederlandse pluimveesector neemt wereldwijd een toonaangevende positie in op het gebied van dierenwelzijn, voedselveiligheid, kwaliteit, expertise en kennis. Niet alleen de producten uit de sector – eieren en pluimveevlees – worden wereldwijd afgezet, maar ook Nederlandse fokkerijorganisaties, onderzoeksinstituten en vooraanstaande producenten van onder meer eiersorteermachines en broederijtechnologie hebben internationaal aanzien.

Deze sterke positie is in de afgelopen jaren zorgvuldig opgebouwd, maar komt door de voorgestelde scherpere regelgeving in Nederland in vergelijking met Europa ernstig onder druk te staan.

Binnen Nederland ligt de wettelijke lat op het gebied van dierenwelzijn hoger dan op Europees niveau. Als sector kunnen we alleen toekomstbestendig opereren wanneer er sprake is van een gelijk speelveld met onze buurlanden en er aansluiting is op de EU-wetgeving. Verdere aanscherping van de nationale welzijnseisen dreigt deze balans verder te verstoren. Het kostprijsverhogend effect heeft tot gevolg dat we ons uit de markt prijzen waardoor het bestaansrecht onder druk komt te staan. Het gevolg hiervan is, dat meer producten zullen moeten worden geïmporteerd – producten die onder lagere dierenwelzijnsnormen, hogere emissies en minder strenge regels m.b.t. antibioticagebruik zijn geproduceerd. Daarmee schieten we ons doel voorbij.

De Nederlandse legpluimveesector produceert al jarenlang eieren waar de markt om vraagt. Er is geïnvesteerd in duurzame concepten, zoals uitloop, alternatieve houderijsystemen en embryoseksten, waar consumenten de meerprijs voor betalen. Daarmee heeft de sector laten zien voortdurend stappen te willen en kunnen zetten zolang de markt betaalt.

Toch staat de kritische massa van de sector zwaar onder druk. De gevolgen van inkrimping, moeizame vergunningverlening, het afnemen van pluimveerechten en opkoopregelingen zijn in alle geledingen van de sector voelbaar. De voorgenomen aanscherping van welzijnseisen komt daar nu bovenop. Er moet gevreesd worden dat we de ondergrens naderen. Als dit kantelpunt wordt overschreden, verliezen we marktaandeel, concurrentiekracht ten opzichte van andere EU-lidstaten en daarmee bestaansrecht.

Hoewel de overheid uitspreekt dat de markt de meerkosten zal dragen, opereren wij in een internationaal speelveld waarin zulke aannames onze concurrentiepositie verzwakken. Meer-kosten horen thuis in specifieke marktconcepten waar bewust voor wordt gekozen en extra voor wordt betaald. Laat het gangbare bestaan: het is wensdenken dat de brede markt vanzelf alle kosten compenseert – uiteindelijk betaalt de primaire producent de prijs. En wordt het bestaansrecht van de producenten bedreigd.

3. Nationale kop op EU-dierenwelzijnsbeleid zorgt niet voor betere uitkomsten dierenwelzijn

De Nederlandse legpluimveehouderij is sterk exportgericht. De voorgestelde AMvB introduceert nationale regels die verder gaan dan Europees dierenwelzijnsbeleid en kan daarmee worden beschouwd als een nationale kop. Dit zet het 'level playing field' binnen Europa (verder) onder druk en kan leiden tot concurrentievervalsing, zonder dat het per definitie leidt tot betere uitkomsten voor dierenwelzijn.

De consumptie van eieren en ei-producten is nog steeds stijgend. Nederland kan hier op een duurzame manier haar bijdragen aan leveren. Dit tegen betere condities voor de dieren dan bepaalde Europese landen, zoals bijvoorbeeld Polen en Spanje. Daarnaast worden er ook nog veelvuldig eieren en ei-producten geïmporteerd uit niet Europese landen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan import van eieren uit Oekraïne van leghennen in batterijstallen of verrijkte kooi. Dit is momenteel nog steeds dagelijkse praktijk en is niet verboden.

In 2023 waren er nog 33.2 miljoen leghennen, in 2024 is dit gedaald tot 31.5 miljoen. Deze daling is deels te verklaren door de LBV(+). In de pers wordt reeds gesproken over een verdere daling van het aantal leghennen met 4 miljoen. Dit is een daling van zo'n 13% van het aantal leghennen. De zelfvoorzieningsgraad van Nederland zal hierdoor ook fors verder dalen. Wij achten de kans groot dat dit tekort wordt opgevangen door stijging van de productie in bijvoorbeeld Polen. De vraag is maar zeer of het welzijn van het dier hiermee op Europees niveau gebaat is.

4. Verlaging dierbezetting per m2 legpluimvee

Terecht wordt in de Nota van Toelichting bij de AMvB gesteld dat het verlagen van de bezetting grote impact heeft op de kosten van het legbedrijf. De argumentatie om de bezetting toch te verlagen kan niet zijn: het feit dat andere lidstaten geen lagere bezetting aanhouden én er geen andere marktconcepten zijn die een lagere bezetting voorschrijven. Met deze argumentatie zou de bezetting juist gelijk moeten blijven en moet het aan de markt overgelaten worden om eventueel marktconcepten te ontwikkelen met een lagere bezetting. Uit ervaring weten we dat een bezetting van 9 dieren/m2 welzijn technisch goed is. Bovendien is het belangrijk dat de bezetting aansluit bij EU-regelgeving in het kader van een gelijk speelveld. In dat kader kan alleen een verlaging in EU-regelgeving naar 8 dieren/m2 in de toekomst aanleiding zijn om de bezetting ook te verlagen.

Specifiek voor kolonieleghennen

Op dit moment is het gangbaar om 9 leghennen te houden per m2. Indien dit wordt aangepast naar 8 leghennen per m2, zorgt dit voor een extra uitdaging voor houders van koloniehennen. De oppervlakte van het bouwblok wordt voor deze ondernemers nog beperkender: bij ombouw naar scharrel/volière zijn door de systeemaanpassing extra meters nodig boven op de extra meters voor minder dieren per m2. Voor het behouden van een rendabel aantal leghennen bij het ombouwen van koloniesystemen naar scharrel/volièresystemen voorzien wij dat het bouwblok in de meeste gevallen moet worden vergroot. Of een bouwblok vergroot kan worden hangt onder andere af van ligging, omgevingsplanmogelijkheden,

gemeentelijk en provinciaal beleid etc. Vraag is óf dit mogelijk is én welke periode hiermee gepaard gaat. Op basis van ervaringen kan gesteld worden dat dit alleen al vaak jarenlange trajecten zijn.

Bouwkosten volgens KWIN 2024-2025			
	Kosten gebouw	Kosten inrichting	Totaal
Kolonie	11,80	21,50	33,30
Volière	16,00	19,10	35,10
Scharrel	32,00	13,35	45,35

N.B. De inflatiecorrectie KWIN 2024-2025 is gebaseerd op prijsniveau 2024. Inmiddels zijn we één jaar verder. Inflatie bouwkosten cf CBS over periode medio 2024-2025 is 5,4%. Door de hoge inflatie van de laatste jaren, aanvullende eisen bouw etc. kan er momenteel zeker niet gebouwd worden voor de in de KWIN vermelde bedragen. De werkelijke kosten liggen minimaal 15-25% hoger. Dit heeft een groot effect op de economische onderbouwing van de effecten bij de invoering van het kolonieverbod én verlaging van de bezetting van het aantal hennen per m2.

Voor de aanpassing van 9 naar 8 leghennen per m2 is 11,1% vervanging van totale stal nodig. Volgens tabel impactanalyse kost dit € 4,60 per hen. Je komt dan op $9 \times 4,60 = €41,40$ aan kosten/hen. Dit volgt enigszins uit bovenstaande tabel en leidt volgens tabel op p31 tot 27% inkomensverlies! In de situatie dat het bouwblok beperkend is en nog minder leghennen gehouden kunnen worden leidt dit zelfs tot een inkomensverlies van 42% (zie blz. 31 van Economisch Impactanalyse). Terwijl de vaste kosten nagenoeg gelijk blijven. Deze vaste kosten moeten dan met 11,1% minder dieren opgevangen worden. In een normale bedrijfsvoering is er geen 11,1% winstmarge.

De verlaging van de bezettingsgraad van 9 naar 8 leghennen per m² heeft aanzienlijke economische gevolgen voor pluimveehouders, met name voor ondernemers met koloniehuisvesting. Door de benodigde aanpassingen in stalsystemen en de beperkingen van het bestaande bouwblok, ontstaat een combinatie van hogere investeringskosten en verminderde opbrengsten. De bouwkosten liggen bovendien structureel hoger dan de KWIN-ramingen suggereren. Hierdoor kan de maatregel leiden tot een inkomensverlies van 27% tot zelfs 42% bij beperkingen in uitbreidingsmogelijkheden. Omdat de vaste kosten vrijwel gelijk blijven en de mogelijkheden tot uitbreiding onzeker en langdurig zijn, komt de rendabiliteit van veel bedrijven ernstig onder druk te staan.

5. (Start) afschrijvingstermijn onjuist

Start afschrijvingstermijn gebaseerd op onjuiste veronderstelling

Onder kop 6 werken wij uit dat het kolonieverbod veel haken en ogen heeft – investeringen, nieuwe vergunningsaanvragen, etc. Dit terwijl deze concept AMvB het kolonieverbod vijf jaar voor de streefdatum van 2040 wil laten ingaan.

Recent zijn nog nieuwe koloniesystemen in gebruik genomen. Dit was en is wettelijk ook mogelijk en veel gevallen te relateren aan lange vergunningstrajecten. De Nota van Toelichting bij de AMvB en de Economische Impactanalyse gaan ervanuit dat de koloniesystemen vlak na het kooiverbod in gebruik zijn genomen. Deze veronderstelling en daarmee het startpunt van overgangperiode is onjuist: zeer recent zijn er ook nog nieuwe stallen met koloniesystemen gebouwd. Reëler is om de overgangperiode vanaf publicatie AMvB in te laten gaan. Dit is ook in lijn met het feit dat in de concept AMvB is een verbod op nieuwbouw van koloniehuisvesting opgenomen vanaf 2027.

Afschrijving onjuist vastgesteld

Voor de concept AMvB is gerekend met bepaalde afschrijvingstermijnen. In de praktijk gaan de stallen, zowel romp als inrichting, langer mee en gaat het eerder om 20 jaar dan de 13,33 jaar. Uitgaande van een afschrijvingsperiode van 15,98 jaar. Echter, als al uitgegaan wordt van een afschrijvingstermijn van 13,33 jaar cf. KWIN en niet de in het document genoemde 12,5 jaar vanaf heden (zie punt hierboven) dan is een termijn van afschaffing van kolonie van 2038 in ieder geval reëler te noemen dan 2035.

Met bovenstaande benadering wordt nog steeds het einddoel van de AMvB/het convenant gehaald binnen de gestelde einddatum van 2040. Ondernemers krijgen hiermee tijd en ruimte ook de gedane investeringen in het verleden terug te verdienen en om te kunnen reserveren voor ombouw van deze stal/nieuwbouw. Ondernemers willen zeker omschakelen maar dit moet wel mogelijk zijn.

6. Forse uitdagingen bij realisering ombouw!

Mocht het verbod van koloniehuisvesting worden doorgevoerd, moeten de legpluimveehouders de kans krijgen om hun bedrijfsvoering om te kunnen zetten naar alternatieve huisvesting. De overheid moet hierin garanties bieden en als uitgangspunt hanteren: "zolang de nieuwe vergunning niet is verleend, moet de huidige bedrijfsvoering kunnen worden voortgezet – ongeacht dat de overgangperiode van koloniehuisvesting al is verstreken."

Diverse knelpunten bij realisering ombouw

Investeringen in de ombouw van koloniesystemen liggen fors hoger dan alleen het installeren van nieuwe inrichting. Stallen zullen fors bouwkundig aangepast moeten worden. Hierbij kan er al zeker worden uitgegaan van minimaal €6,- per hen aan aanpassingskosten. Dit is te relateren aan een 'normale' investering nieuwbouw €16,- conform KWIN voor het gebouw. Dit komt dus boven op de kosten voor inrichting. Ombouw gaat dan minimaal €25,- per hen kosten. Dit nog los van het noodzakelijke gedeelte nieuwbouw als gevolg van oppervlakte eisen/geen etagesysteem meer te kunnen toepassen zoals bij koloniesystemen.

Nieuwe systemen in bestaande stallen inpassen is moeilijk. Hierdoor is verbouwen vaak disproportioneel duurder. In veel gevallen zal compleet nieuwbouw gepleegd moeten worden. Zoals eerder in dit stuk al aangegeven zou het wenselijk zijn om ook voor recent gebouwde stallen/vernieuwde inrichting van reële overgangstermijnen uit te kunnen gaan.

Knelpunten in ombouw, zijn onder andere:

- a) Financiële ruimte - hoge investeringen in vaak technisch niet afgeschreven stallen die tot flinke kostenverhogingen leiden.
- b) Planning - voor bedrijven met meerdere locaties en meerdere leeftijden is het niet reëel om te verwachten dat ze op redelijke termijn hun vergunningen voor ombouw/nieuwbouw gereed krijgen en dit ook kunnen combineren met een reële ombouwperiode. Hier kun je, zonder het bedrijf helemaal stil te leggen, minimaal 5-7 jaar voor uit trekken. Belangrijk om fasering op te kunnen nemen ook als deze mogelijk over 2035 heen gaat. Zeker als er nog een ruimtelijk aspect bijkomt zoals uitbreiding bouwblok dan kan er gemakkelijk nog een paar jaar bij de planning bijgeteld worden.
- c) Omgevingsvergunning - zie ook punt b) hierboven.
- d) Besluit emissiearme huisvesting - zie ook punt e) hieronder.

- e) Wet Ammoniak en Veehouderij en Regeling Ammoniak en Veehouderij - kolonie heeft relatief lage ammoniakemissie. Ombouw naar volière/scharrel leidt, zonder toepassing van additionele systemen, per definitie tot stijging ammoniakproductie. Enige manier om dan mogelijk binnen 'plafond' te blijven is toepassing van bijvoorbeeld luchtwassers -> extra investering van minimaal € 5,50 per dierplaats. Naar onze mening zal er derhalve op voorgaand gebied maatwerk geboden moeten worden voor de koloniehouders. Een uitbreiding van het ammoniakplafond op deze locaties is dus zeer noodzakelijk. Momenteel staat diervriendelijke huisvesting boven emissie. Als dit ook daadwerkelijk de wens is van de maatschappij dan is een verhoging van het ammoniakplafond op het bedrijf ook een logisch gevolg hiervan. Aantal dieren moet dan leidend zijn en niet het huisvestingssysteem/huidig vergunde ammoniak. Ook fijnstof- en geurproductie neemt toe bij overgang van kolonie naar volière/scharrel. Ook dit leidt tot moeilijkheden ombouw qua vergunning en kosten.
- f) Gemeentelijke bestemmingsplannen - aanpassen van deze plannen met daarin ook vergroting bouwblokken zijn vaak langdurige trajecten waarbij nog een grote invloed van lokale politiek met vaak de nodige emotie zit.
- g) Capaciteitsgebreken diensten overheden – dit zorgt voor problemen in tijd, risico en investeringen. Door capaciteitsgebrek bij diensten overheden, lopen doorlooptijden op en ontstaat vergrote juridische onzekerheid bij procedures door onder meer jurisprudentie en ontwikkelingen in het politieklimaat. Door gerechtelijke uitspraken van de afgelopen jaren ligt toepassing van instrumenten zoals de hardheidsclausule, crisis- en herstelwet en de proefstalstatus al onder het vergrootglas. Hierin speelt tevens een rol dat het voor het bevoegd gezag lastig is dat innovaties gedurende de uitvoering nog gewijzigd en aangepast worden.

Bovenstaande punten geven naar onze mening duidelijk aan dat een overgangstermijn tot 2035 kort is. Investerings behoren in een reëel en financieel passend ritme te worden uitgevoerd. Het is zeer wel mogelijk dat de overgangstermijn voor meerdere bedrijven te kort is, gelet op de te doorlopen procedures, beschikbaarheid van nieuwe (door te ontwikkelen) huisvestingssystemen die ook de juridische toets qua milieu, geur en fijnstof kunnen doorstaan en ook de grote investeringen die nodig zijn.

Knelpunten resulteren in onvoldoende borging verstrekking nieuwe vergunningen

Wat is het gevolg als een ondernemer door bovenstaande knelpunten een nieuwe vergunning niet tijdig rond krijgt. Krijgt/heeft de nog in te stellen Autoriteit de macht/ruimte om individueel af te wijken? Vanzelfsprekend moet de ondernemer zelf voortvarend te werk te gaan en heeft hij een inspanningsverplichting, maar veel elementen liggen ook voor een groot deel buiten zijn invloedssfeer. Het punt van de onzekerheid of een nieuwe vergunning wordt verstrekt is de grootste vrees. In de Nota van Toelichting bij de AMvB op pagina 11 (vanaf punt 7 Invoering regels dierwaardige veehouderij) wordt dit kort aangestipt en wordt gezegd dat de randvoorwaarden in orde moeten zijn, waaronder ook dat de ondernemer redelijkerwijs een vergunning moet kunnen krijgen.

Deze randvoorwaarden zijn vooralsnog onvoldoend gewaarborgd. Wij merken in ieder geval het volgende op:

- Om hoeveel dieren zou het moeten gaan waarvoor de ondernemer redelijkerwijs een vergunning moet kunnen krijgen? Het moet niet zo zijn dat onder zo'n vergunning significant minder dieren gehouden mogen worden, waardoor de onderneming niet of onvoldoende rendabel meer kan zijn.

- Als de verstrekking van een nieuwe vergunning onvoldoende geborgd wordt kan dit desastreus zijn. Dit wordt wel signaleerd, maar een voldoende escape is (nog) niet ingebouwd, althans er staat niet in dat dit betekent dat het verbod niet doorgaat.
- Binnen welke termijn moet zo'n nieuwe vergunning verleend worden en hoe wordt voorkomen dat een leegstand als gevolg van het niet tijdig verkrijgen van een nieuwe vergunning tot gevolg heeft, dat de huidige vergunning wordt ingetrokken?

7. Fiscale regelingen voor investeringen

Een groot gedeelte van de noodzakelijke investeringen zal gefinancierd moeten worden. Dit gebeurt doorgaans gedeeltelijk uit eigen vermogen en gedeeltelijk door een externe financier/bank. Naast geldige vergunning en een goed verdienmodel is deze benodigde financiering natuurlijk ook belangrijk. Het kunnen reserveren/opbouwen van een voorziening in combinatie met investeringsregelingen, fiscale regelingen, inzet Vamil/MIA etc. is hierbij essentieel. Door de komende jaren te kunnen reserveren c.q. inzet van fiscale regelingen kan de te betalen inkomsten/vennootschapsbelasting over deze periode worden ingezet als eigen vermogen bij investeringen. Verzoek om dit ook op te nemen als noodzakelijke, door de overheid ter beschikking te stellen instrumenten. Het kunnen verkrijgen van onherroepelijke vergunningen kan momenteel als zeer uitdagend bestempeld worden.

Indien de benodigde vergunning onverhoopt en buiten de invloed van de ondernemer niet verkregen kan worden komt dit in feite neer op een gedwongen beëindiging van de bedrijfsactiviteiten van de ondernemer. Voorstel is om de gereserveerde voorziening in dat geval vrij te laten vallen zonder fiscale belasting en onderdeel te laten uitmaken van een in te regelen compensatieregeling.

8. Onafhankelijke autoriteit dient oog te hebben voor deelsectoren

De concept AMvB voorziet in het instellen van een onafhankelijke autoriteit. Deze neemt de volgende belangrijke randvoorwaarden in zijn overwegingen mee:

- a) Financiering
- b) Vergunningen op zowel provinciaal als gemeentelijk niveau
- c) Afzetmarkt met positieve business case
- d) Samenhang met andere duurzaamheidsopgaven, zoals emissiereductie

Uit het bovenstaande blijkt dat met name de punten a), b) en d) voor de omschakeling van kolonie naar scharrel/volière grote uitdagingen zijn die ook in de tijd eerder tegen als mee zullen vallen. Wij gaan er van uit dat deze onafhankelijke autoriteit niet alleen naar sectorniveau kijkt maar ook naar problematiek die bij deelsectoren zich voordoet (in casu kolonielegghennen). Zeker met een relatief beperkt aantal koloniebedrijven zal de problematiek waarschijnlijk bij elk koloniebedrijf minder of meer gelijk zijn. We vragen om meer maatwerk voor de koloniebedrijven.

9. Gids voor Goede Praktijken

Op een aantal plaatsen wordt in de Nota van Toelichting op de AMvB gesproken over de Gids voor Goede Praktijken. De Gids zou behulpzaam kunnen zijn bij bepaalde maatregelen. Onduidelijk is wat de inhoud van de Gids is en hoe die tot stand gekomen is of tot stand gaat komen. En misschien wel belangrijker: wat de status van deze gids is. Dit maakt het onmogelijk om hier een stelling over in te nemen.

10. Opfokleghennen

Bij het bepalen van de bezetting van opfokhennen wordt in de Nota van Toelichting op de AMvB de vergelijking gemaakt met de Duitse KAT-normen. KAT is een marktconcept met een andere set aan eisen en een andere opbrengstprijs. Dit is dus geen passende vergelijking. Bovendien wordt geschreven dat de extra kosten niet onoverkomelijk zouden zijn. De bezettingsdichtheid is juist bepalend voor de kostprijs.

In Nederland is de legsector nagenoeg in balans als we het aantal opfokplaatsen voor het opfokken van 17-weekse leghennen afzetten tegen de jaarlijkse vervanging van ca. 60% van de leghennenplaatsen. De verschuiving van afgelopen jaren naar meer KAT opfok (inmiddels naar schatting 65% van de opfok) en daarmee samenhangende lagere bezetting van 18 dieren/m² is o.a. opgevangen door een langere aanhoudingsduur van de leghennen. Deze langere aanhoudingsduur in NW Europa is een resultante van goede fokkerij, management pluimveehouder, voeding, huisvesting en klimaat waardoor het welzijn van de hen zich al op een hoog niveau begeeft.

In de AMvB wordt gesteld dat het welzijn van de opfokhennen verder kan worden verbeterd door de bezetting in 2040 te verlagen naar 16 dieren/m². Deze aanname is in onze ogen pertinent onjuist. De huidige huisvestingen voor opfok (en productie) zijn ruim voldoende uitgerust voor een optimaal klimaat, beschikbaarheid van voer en water alsook ruimte om vrij te kunnen bewegen. Goed is goed!

Bovendien ontbreekt in de Nota van Toelichting de argumentatie voor een verlaging van de bezetting volledig. Het voornemen om de bezetting verder te verlagen naar 16 dieren/m² in 2040 zou alleen van toepassing kunnen zijn wanneer dit gebeurt i.c.m. EU-regelgeving en een gelijk speelveld.

Het is een goed gebruik in de opfok om de kuikens tot de eerste 4-5 weken in een afgesloten deel in de stal te houden om te wennen aan de stal. De kuikens kunnen voldoende dicht bij elkaar zitten en de warmte en veiligheid bij elkaar vinden. Een verkorting van deze periode naar maximaal 2 weken, zoals in de AMvB voorgesteld, is om praktische redenen niet realistisch en zal de dieren in hun ontwikkeling ernstig storen en het welzijn niet ten goede komen.

Specifiek opfokleghennen koloniehuisvesting

Met betrekking tot het gebruik van de koloniehuisvesting in de opfok het volgende: Wanneer het toegestaan is om tot 2027 te investeren in deze huisvesting en stalaanpassingen, is het niet realistisch om in 2035 deze huisvesting te verbieden. In de Nota van Toelichting staat dat in 2035 voor een enkel opfokbedrijf geldt dat de afschrijvingstermijn dan niet volledig is verstreken. Ondanks dat deze pluimveehouders voldaan hebben aan alle wetgeving, worden hiermee achteraf de spelregels dus veranderd. Of dit nu voor een enkele of voor meerdere opfokbedrijven geldt doet niet ter zake.

In het ontwerp wordt redelijk gemakkelijk gesproken over een verlaging van 22 hennen/m² leef oppervlakte naar 18 hennen/m² leef oppervlakte in 2030. Er wordt dan gekoppeld aan de KAT-regels in Duitsland. Dit is Duitse regelgeving en géén Nederlandse! Daarnaast hebben de Duitse regels ook geen betrekking op (de opfok van) koloniehennen. Als er per 2030 een verlaging van de bezetting naar 18 hennen/m² wordt doorgevoerd betekent dit direct een beperking van de opfokcapaciteit van een kolonie-opfokbedrijf van ruim 18%. Aangezien de vaste kosten gewoon doorlopen betekent dit een stijging van de vaste kosten van € 0,22 per dier, oftewel een stijging van de kostprijs per opfokken van 5%. Dit bedrag is veel hoger als meerkosten in het rapport van Wageningen UR! Onzes inziens is het rapport niet gebaseerd op kolonie opfok maar op scharrel opfok waarbij al dan niet terecht een koppeling

wordt gemaakt met de Duitse KAT-regels. Verzoek om het jaartal van de verlaging van de bezetting te koppelen aan de einddatum van kolonielegkippen.

Verder wordt in Nota van Toelichting op de harde eisen gesteld die betrekking hebben op onder andere het aanbieden van strooisel vanaf de eerste dag opfok, het aanwezig zijn van verrijkmateriaal en functiegebieden. Dit wordt in het algemeen gesteld voor alle soorten opfok van leghennen. Net zoals in het in de vorige alinea aangehaalde m.b.t. de bezetting is naar onze mening niet gekeken naar het feit of dit wel of niet realiseerbaar is voor kolonie opfok. Het is bij kolonie opfok niet realistisch en haalbaar om dit te stellen per 2030. Ook zou het logisch zijn om deze extra eisen voor kolonie opfok te schrappen waarmee uiteindelijk de kolonie opfok net zoals de kolonie zelf zal verdwijnen, dan wel om tot een wel werkbaar compromis te komen waarbij de beperkte resterende looptijd van de kolonie op een redelijke wijze uitgediend kan worden met oog voor het dier en de pluimveehouder.

11. Conclusie en aanbevelingen

Wij pleiten voor een haalbare, betaalbare en uitvoerbare transitie. Dit is alleen mogelijk met een gelijk speelveld in Europa. Op verschillende punten gaat deze AMvB te ver, met alle gevolgen van dien. Wij doen de volgende aanbevelingen:

- Gelijk speelveld binnen de Europese Unie
 - o Voorkom nationale kop bovenop EU-regels; stel dierenwelzijnseisen gelijk aan EU-niveau.
 - o Verlaag bezettingsgraad pas wanneer dit ook op EU-niveau gebeurt.
- Overgang koloniehuisvesting: realistisch tempo met voldoende waarborgen
 - o Handhaaf huidige bedrijfsvoering zolang nieuwe vergunning nog niet is verleend, ook na verlopen overgangstermijn.
 - o Pas het kolonieverbod niet eerder dan 2038 toe, gezien afschrijvingstermijnen en recente investeringen.
 - o Maak maatwerk mogelijk voor koloniebedrijven binnen regelgeving en vergunningverlening.
- Waarborg vergunningszekerheid
 - o Verzeker dat ondernemers een nieuwe vergunning tijdig en voor een rendabel aantal dieren kunnen verkrijgen.
 - o Bouw juridische 'escape'-mogelijkheden in indien vergunning niet tijdig kan worden verleend.
- Erken de technische en economische realiteit van staltransities
 - o Erken dat nieuwbouw vaak noodzakelijk is i.p.v. verbouw vanwege technische beperkingen.
 - o Maak met praktijkinformatie de werkelijke kosten inzichtelijk. Specifiek: hoeveel de verbouw is van kolonie naar alternatieve huisvesting. Huidige onderbouwing is niet realistisch en geeft schijnwerkelijkheid weer!
 - o Houd rekening met lange doorlooptijden (5–7 jaar of meer) vanwege ruimtelijke ordening, milieueisen en lokale besluitvorming.
 - o Verruim ammoniak- en fijnstofplafonds aan op diervriendelijkere systemen (o.a. mogelijkheid voor plafondverhoging). Want maatschappij stelt welzijn boven milieu!
- Het oog voor financiële haalbaarheid en biedt ondersteuning
 - o Verhoog overgangstermijn zodat investeringen gespreid kunnen worden.
 - o Stimuleer investeringen via fiscale regelingen zoals MIA, Vamil, reserveringsmogelijkheden en compensatie bij gedwongen bedrijfsbeëindiging door falend overheidsbeleid.

- Waarborg maatwerkmogelijkheden voor de onafhankelijke autoriteit
 - o Laat de Autoriteit niet alleen naar de sector als geheel kijken, maar ook naar specifieke deelsectoren zoals koloniebedrijven.
 - o Zorg dat zij vergunningverlening, financiering en duurzaamheid integraal weegt.
- Gids voor Goede Praktijken
 - o Maak de status, inhoud en werking van de Gids voor Goede Praktijken duidelijk en transparant.
 - o Verbind hier geen juridische verplichtingen aan zonder overleg met de sector.
- Opfokleghennen en kolonie-opfok
 - o Koppel verlaging van bezetting bij opfokhennen aan EU-regelgeving, niet aan Duitse KAT-normen.
 - o Pas geen generieke normen toe op kolonie-opfokbedrijven zonder haalbaarheidstoets.
 - o Houd rekening met technische en praktische beperkingen bij eisen zoals strooisel en functiegebieden vanaf dag 1.